JAARGANG 5 - Nr 2 - JUNI 2025 - ZOMER

DE ZILVER HISTOGRAAF SCHOONHOVEN

OVER DE DUIZEND MEESTERS, HUN WERK EN HUN STAD

Zilver Histograaf
Schoonhoven

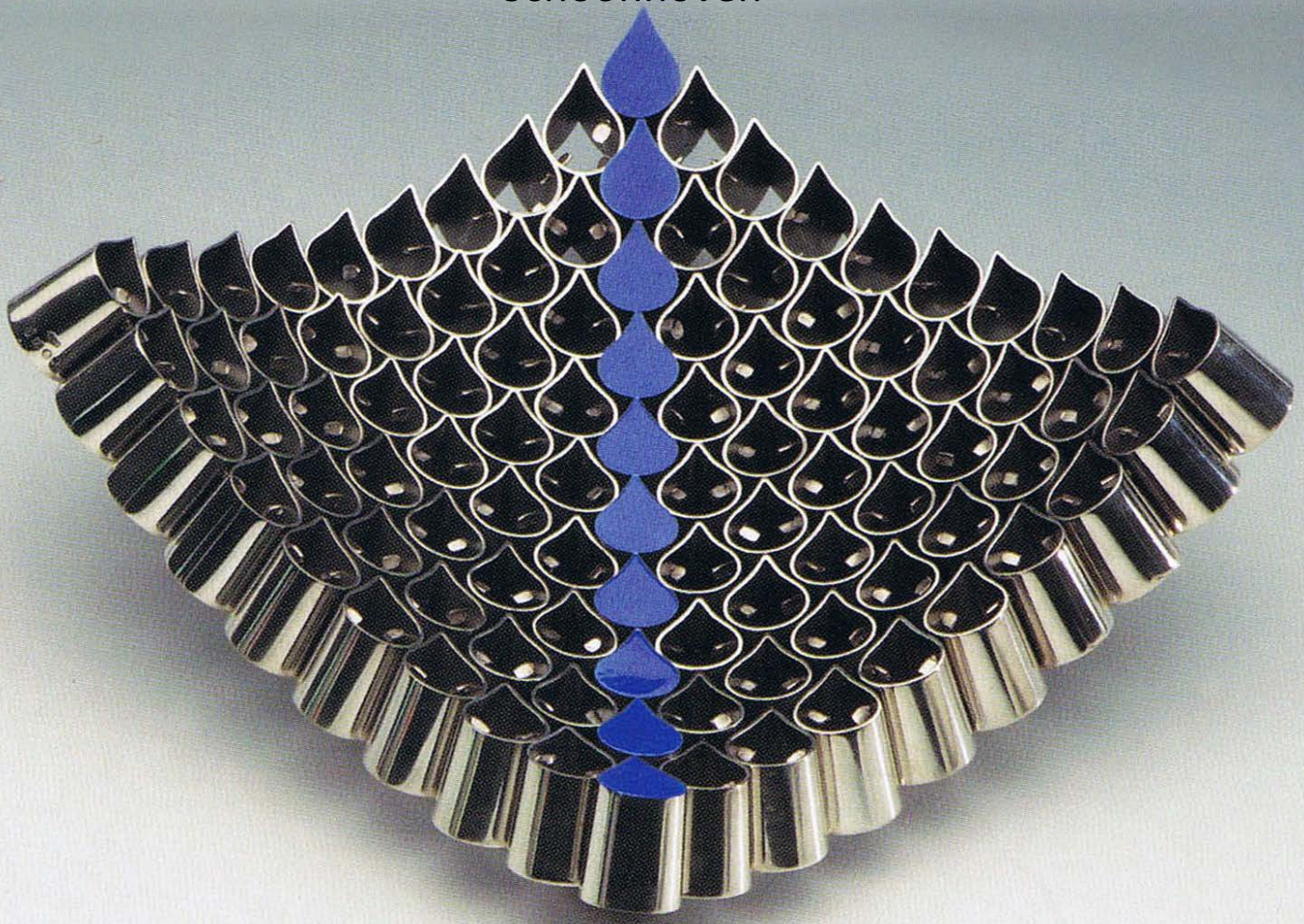

Navigeren: klik op auteur en/of titel: ga naar de pagina.

Klik op juni | afl. 2: terug naar inhoudsopgave.

31	Inhoudsopgave	| Jaargang 5, juni 2025, aflevering 2
32	Van de Redactie	| Meesters die het deden en doen
33	Dirk Molenaar	| Henk de Leeuw den Bouter, goud- en zilversmid. Een interview
35	Rene Kappers	| Nieuwe zilvermerken. Stadsteken en jaarletter 'F' van 1779. Met een bijdrage aan de 'schildvoeten-theorie'
37	Wil Lensen	| De familie Lensen in Schoonhoven. De herkomst
42	Lucinda Timmermans	| Suikerstrooilepels voor het Nederlands Zilvermuseum
44	Rene Kappers	| Stamreeks van Henk de Leeuw den Bouter, zilversmid. Het ontstaan van deze dubbele familienaam
56	Redactie	| Colofon
57	Sponsors	| Panorama van de Zilverstad

Bij de Cover

'*Druppelschaal*' alias '*Touch Me*'

Henk de Leeuw den Bouter, 2002.
100 druppels aaneen geklonken tot een bewegelijke schaal.
Zilver, blauw emaille.

Foto: Rob Glastra 2002.

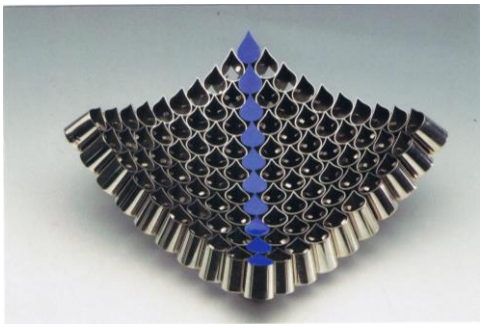

Meesters die het deden en doen

Van de Redactie

Histograaf? Meestal is er historische aandacht voor de meesters ‘die het deden’. Deze keer is er uitgebreid aandacht voor een Meester die het doet. Beter gezegd die het al jaren doet. En die uit een familie komt die het voor hem ook jaren deed. In dit nummer laat een stamreeks zien wanneer ‘hun’ eerste zilversmid in Schoonhoven kwam.

Die familie heeft een dubbele naam: De Leeuw den Bouter. Als je dan als onderzoeker hun stamreeks uitzoekt om te achterhalen waar de familie vandaan kwam, dan is het ontdekken van het ontstaan van die dubbele familienaam (op 5 augustus 1770) een mooie kers op de taart.

Een vader en een zoon in hetzelfde vak? ‘De appel valt niet ver van de boom’ is de eerste gedachte. Maar in deze Zilver Histograaf valt bij De Leeuw den Bouter de appel ogenschijnlijk mijlen verder weg. Hetzelfde vak: zilversmid. Dezelfde opleiding: Vakschool Schoonhoven. Maar wel bij een heel ander stage-adres: ‘Zilverfabriek Hooijkaas’ versus het vermaarde ontwerp-duo Gijs Bakker en Emmy van Leersum in Amersfoort. En ook in een heel andere tijd: 1921 en 1961. Van vader Hendrik blijken zijn producten traditionele Schoonhovense ‘artikelen’ uit een eigen fabriek. Daar tegenover staan *design* en zilverkunst van zoon Henk in unica, *limited editions* en kleine series uit zijn eigen atelier. Opmerkelijk is echter dat de leden van dit ‘gezinsbedrijf’, de vader, de ooms en de zoon, blijkbaar wel garant staan voor dezelfde liefde voor het vak en voor hetzelfde solide vakmanschap.

In de Histograaf staat nog een stamreeks: van de goudsmeden Lensen. Waar kwamen die vandaan; wie was ‘hun’ eerste goudsmid, leerde hij het vak in Schoonhoven? Dit gedegen stamreeks-onderzoek ‘van Leut naar Schoonhoven’ vormt de opmaat voor een later nog volgend artikel over het doen en laten van de familie Lensen, een beroepsdynastie in Schoonhoven.

Twee identieke fraaie suikerstrooiers van een Schoonhovense zilversmid, gemaakt in 1786, waren recent een schenking voor het Zilvermuseum. De schenking blijkt bij nader inzien ook het verhaal te zijn van generaties lang bijeen brengen en koesteren. Ook dit artikel blijkt een introductie te zijn voor een vervolg-artikel rond de vraag ‘waarom nu wegschenken’ in een volgend nummer van de Zilver Histograaf Schoonhoven.

Op zich levert dit juni-nummer in ons lustrumjaar 2025 weer boeiende verhalen en nieuwe inzichten bij de vraag ‘waarom is Schoonhoven de Zilverstad van Nederland?’ Waarom onderscheidt dit ons van ‘de rest’? Lezen dus. En als je wilt, met een papieren uitgave, gratis af te halen bij onze sponsors en in het Zilvermuseum. Dan is het ook nog ‘s ‘lekker lezen op de bank’.

Zilver Histograaf
Schoonhoven

Henk de Leeuw den Bouter, goud- en zilversmid
Een interview

Dirk Molenaar

Op dit moment is de oudste goud- en zilversmid in Schoonhoven Henk de Leeuw den Bouter (81). Nog altijd maakt hij de mooiste creaties. Wie binnenstapt in zijn atelier aan de Kerkstraat 3 in Schoonhoven, waant zich in een enigszins ouderwetse werkplaats. Op dit adres treffen we Henk de Leeuw den Bouter achter zijn werkbank aan (afb. 1). ‘Nieuwe technieken zie ik als een verrijking en ze geven extra dimensie aan het vak. Alleen het werken met de computer heb ik me niet eigen gemaakt.’

Sinds 1975 woont en werkt Henk in dit historische pand, een voormalig sigarettenwinkeltje van de zusters Terlouw. ‘Mijn vader was zilversmid en had met een compagnon, Gerard den Oudsten, een zilverfabriek aan de Havenstraatse Wal. Ze fabriceerden voornamelijk rammelaars en schepwerk zoals souvenirlepeltjes en roomstelletjes. Het zijn producten die tegenwoordig vrijwel niet meer worden gemaakt.’

Afb. 1 Henk de Leeuw den Bouter in zijn werkplaats in Schoonhoven, Kerkstraat 3. Foto: Dirk Molenaar, feb. 2025.

De wereld rondgevaren

In eerste instantie had de jonge Henk geen interesse om dit vak in te gaan. ‘Ik wilde graag onderwijzer worden’, blikt hij terug op zijn keuze destijds. ‘Toch voelde het niet goed. Ik stopte met de opleiding op de kweekschool en ben als steward aangemonsterd op de *Willem Ruys*, het vlaggenschip van de *Koninklijke Rotterdamse Lloyd*.’ Vol trots laat hij aan de muur een foto van het schip zien. ‘Bij toeval heb ik zo in twee maanden de wereld rondgevaren. Het was een groot avontuur en een unieke belevenis.’

Terug van deze reis ging Henk werken bij zijn vader. Hij besefte dat hij toch interesse had voor het ambacht en bekwaamde zich op de Vakschool. ‘Mijn stage heb ik gelopen bij Gijs Bakker en Emmy van Leersum, toen al toonaangevende sieradenmakers. Daar werkte ik verder tot de Vakschool mij vroeg als docent goudsmeden. Zo kwam ik toch in het lerarenvak terecht, glimlacht hij. ‘Na twintig jaar ben ik overgeschakeld naar praktijkles zilversmeden.’

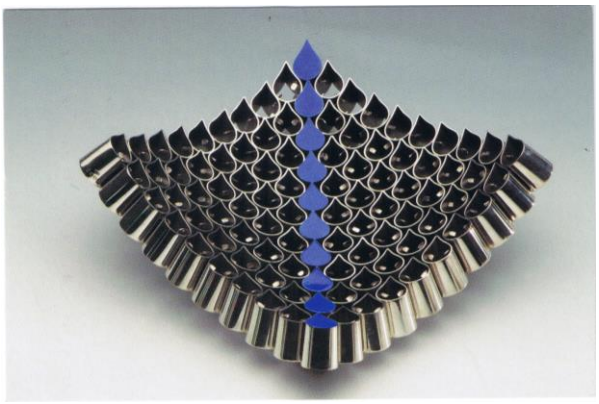

Afb. 2 'Druppelschaal' alias 'Touch me'. 100 druppelvormige schakels, bewegelijk aan elkaar geklonken waardoor de schaal golvend bewegen kan. Inzending, en geselecteerd in 2001 / 2002 voor 'Zilver als Water', de eerste editie van de Schoonhoven Silver Award

Foto: Rob Glastra..

Oud gereedschap

Naast zijn baan als leraar heeft Henk altijd een eigen atelier gehad, gespecialiseerd in onder andere het maken van armbanden, ringen en grootwerk zoals de '*Druppelschaal*' alias '*Touch me*' (afb. 2). Twee van zijn bekendste creaties in zijn oeuvre zijn de kegelarmband en de kegelring (afb. 3). Vorig jaar is hij ook begonnen met het renoveren en verkopen van oud gereedschap voor edelsmeden. 'Een erfenis van mijn vader; het lag al jaren onaangeroerd in dozen in de hoek van mijn werkplaats.'

De passie voor zijn vak deelt de vakman graag met iedereen. Henk is te vinden in zijn pand aan de Kerkstraat en tijdens evenementen als de *Nationale Zilverdag* en de *Nacht van het Zilver* of gewoon op afspraak. 'Wie langskomt, hoort van mij alles over dit ambacht dat is veranderd, maar in de basis hetzelfde is gebleven.'

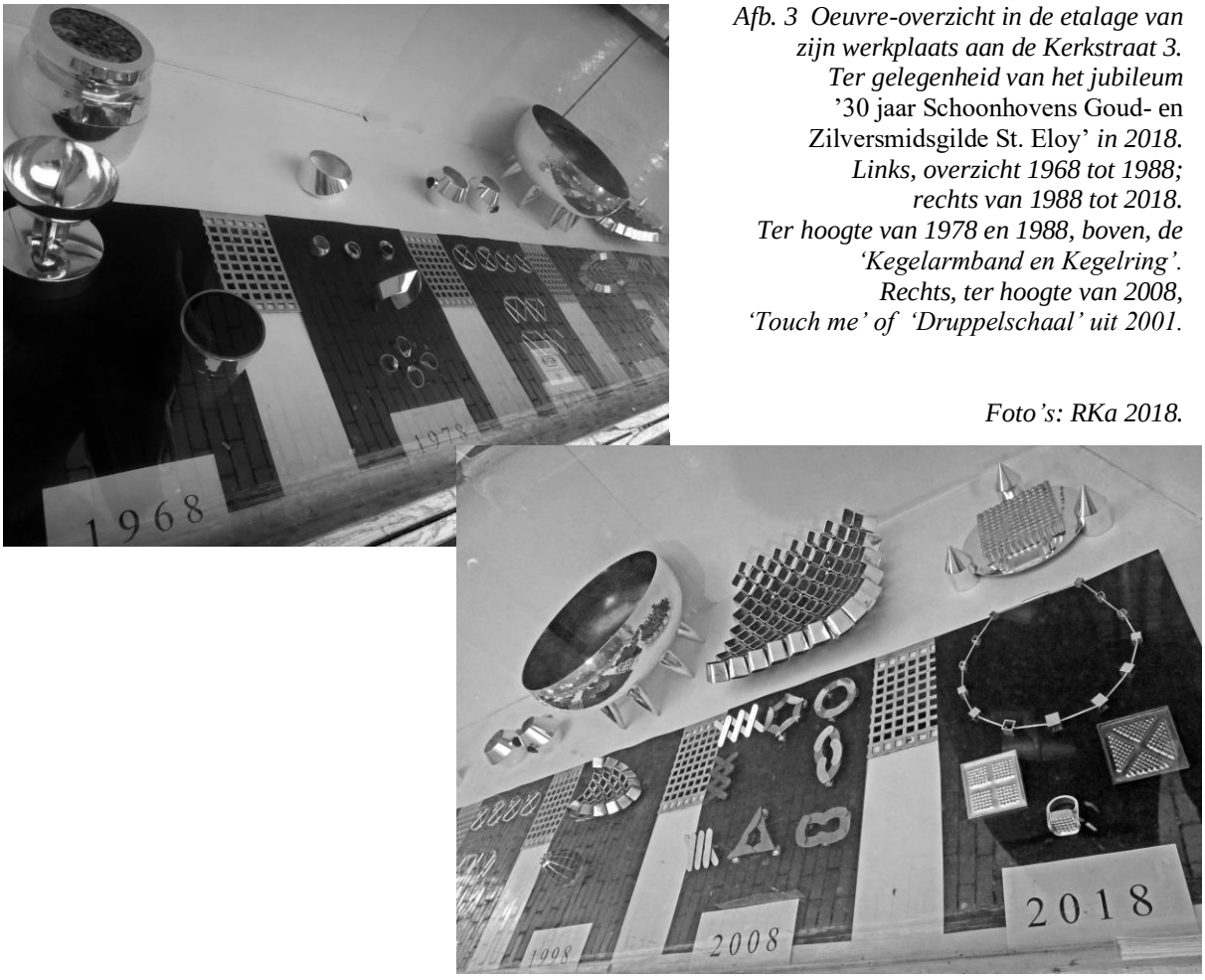

Afb. 3 Oeuvre-overzicht in de etalage van zijn werkplaats aan de Kerkstraat 3. Ter gelegenheid van het jubileum '30 jaar Schoonhovens Goud- en Zilversmidsgilde St. Eloy' *in 2018. Links, overzicht 1968 tot 1988; rechts van 1988 tot 2018. Ter hoogte van 1978 en 1988, boven, de 'Kegelarmband en Kegelring'. Rechts, ter hoogte van 2008, 'Touch me' of 'Druppelschaal' uit 2001.*

Foto's: RKa 2018.

Nieuwe zilvermerken

Stadsteken en jaarletter ‘F’ van 1779. Met een bijdrage aan de ‘schildvoeten-theorie’

Rene Kappers

Afb. 1 Tas- of gordelhaak, Cornelis Kuijpers Adz. Rechts, achterzijde: meesterteken ‘dissel’, jaarletter ‘F’ 1779, stadsteken Schoonhoven 1779. Collectie Frans van Mierlo. Foto RKa.

Stadgenoot Frans van Mierlo (1946-2021) die ons helaas ontviel in 2021, bracht een collectie ‘Schoonhovens zilver’ bij elkaar. In die nalatenschap blijken meerdere stukken aanwezig te zijn met nog onbekende keurtekens. Waarschijnlijk was dat ook de voornaamste reden om die voorwerpen in zijn verzameling op te nemen. ‘Die staat nog niet in Begeer’ was dikwijls zijn opmerking bij een nieuwe aanwinst.[1] In dit artikel wordt een tas- of gordelhaak uit zijn collectie gepresenteerd met ongedocumenteerde zilverkeuren (afb. 1). Dit vormt ook aanleiding om aandacht te vragen voor ‘de schildvoeten-theorie’.

Frans van Mierlo

Van Mierlo was van meet af aan in 2007, de drijvende kracht achter ‘de Nacht van het Zilver’. Samen met initiatiefnemer goud- en zilversmid Dick van de Lagemaat zette hij op 7 december 2011 de gelijknamige stichting op. Samen organiseerden ze tien edities van ‘de Nacht’. Het Schoonhovens goud- en zilversmidsgilde Sint Eloy benoemde Frans in 2017 tot Lid van Verdiensten.

Afb. 2 Frans van Mierlo, tijdens de opening van de Nacht van het Zilver op 15 december 2007. Foto Rob Glastra, 2007.

[1] S.A.C. Begeer, I. Hak, L. Linhart-du Cloux, Zilversmeden van de stad Schoonhoven 1600-1900 (Schoonhoven 1981).

Tas- of Gordelhaak met fraaie keurtekens

De -kortweg- tashaak draagt aan de achterzijde drie zilvermerken uit de gildetijd: meesterteken, jaarletter en stadsteken (afb. 3). Het stadsteken is zeker van Schoonhoven: vier leeuwen in een ongekroond schild. Dit laatste is overigens uniek in Holland: het schild van Schoonhoven is nooit gekroond.

Het meesterteken is onmiskenbaar de kuipersdissel in een rond contour van Cornelis Kuijpers Adz. Deze werkte van 1778 tot en met 1809. In 1809 betaalde hij voor het laatst patent als meester zilversmid.[2] Cornelis Kuijpers Adrianuszoon overleed op 24 juli 1811 in zijn tuinhuis in Willige Langerak. Het meesterteken 'dissel' gebruikte hij vanaf zijn inschrijving in 1778 tot en met 1800. Daarna werd het 'CK' in afgeknotte rechthoek.[3]

Afb. 3 De zilvermerken op de tashaak: meesterteken 'dissel' in rond contour, stadsteken Schoonhoven in schild met afgeronde voet, jaarletter 'F'in schild met ronde voet.

Rechts, detail, de jaarletter 'F' nu 180 graden gedraaid.

Foto en bewerking RKa.

Gelet op de 'gebruiksjaren' van het meesterteken dissel (1778-1800) komen voor de jaarletter 'F' de jaren 1779 en 1799 in aanmerking. De jaarletter 'F' van 1779 is in Begeer ongedocumenteerd.[4] De 'F' van 1799 is acht maal afgebeeld, waarvan zes maal met de aantekening 'geen twijfel'.[5] Die letter staat steeds in een schild met puntige voet.

De conclusie moet zijn dat jaarletter 'F' van 1779 in een schild met ronde voet staat. Ook het stadsteken van 1779 is in Begeer ongedocumenteerd. Dit teken blijkt dat jaar 1779 met een 'afgeronde voet' te zijn.

De 'schildvoeten-theorie'

In de literatuur wordt dikwijls uitgegaan van reeksen jaarletters en stadstekens waarbij in één reeks 'A tot einde alfabet' telkens dezelfde contour zou zijn gebruikt. Met deze analogie worden vervolgens dateringen gedaan. De reeks A t/m W (1772-1794) in Schoonhoven heeft meestentijds een schild met rechte voet, met al eerder aangegeven uitzondering van L, U, V en W met ronde voet. 'De F' wordt nu hier aan toegevoegd en vormt opnieuw het bewijs dat de 'schildvoeten-theorie' in Schoonhoven zeker niet altijd opgaat. Elders staat het te bezien.

---

[2] R. Kappers, Patenten en 'compagnies' voor activiteiten in goud en zilver, 1806-1813, *Zilver Histograaf Schoonhoven* 2 (2022) 98-106.

[3] J. Luijt, 'Meesterteken van Cornelis Kuijpers Adz. tijdens de Bataafsche Republiek en Koninkrijk Holland, *Zilver Histograaf Schoonhoven* 4 (2024) 7-8; R. Kappers, *Schoonhoven: Keurkamers en regels 1705-1809. De Gildekeurkamer, de Keurkamer van het Koningrijk Holland van goud- en zilversmeden en hun regelgeving, Zilvercahier nr. 6.2* (Schoonhoven 2009) 20, nr. 25, digitaal: https://zilverhistograaf.nl/wp-content/uploads/2022/07/290-Keurkamers-en-Regels-vs-6.2.pdf .

[4] 'Ongedocumenteerd': er is geen afbeelding van het teken, noch een voorwerp waarnaar verwezen wordt.

[5] Begeer, e.a. *Zilversmeden Schoonhoven*, zet bij 'geen twijfel' een vette punt achter een afbeelding. Zie ald.157.

De familie Lensen in Schoonhoven. De herkomst

Wil Lensen

Vijfendertig jaar genealogisch onderzoek door de auteur van dit artikel heeft geresulteerd in een goed beeld van de ontwikkeling de familie Lensen die in 1821 ook in Schoonhoven is neergestreken. Voor de *Zilver Histograaf Schoonhoven* is een volledige genealogie van deze familie niet relevant. Dit artikel geeft daarom in twee delen antwoord op de twee onderzoeksvragen van dit tijdschrift.

In dit eerste deel wordt gekeken naar de herkomst van deze familie. Dat blijkt een klein dorpje te zijn in het huidige Belgisch Limburg (afb. 1). De stamreeks van deze (katholieke) familie Lensen gaat terug tot halverwege de 17de eeuw. Een telg uit de vijfde generatie, Frans Lensen, wordt uiteindelijk de stamvader van de Lensen's in Schoonhoven (afb. 5).

In een volgend artikel zal worden ingegaan op de goud- en zilversmeden die deze familie heeft voortgebracht in Schoonhoven. Een deelgenealogie laat dan zien wie dit waren en wat hun familierelaties zijn.

Afb. 1 Leut en omliggende gemeenten anno 2025. Google Maps.

Eerder onderzoek

Het boek *Zilversmeden van de stad Schoonhoven 1600-1900* uit 1981 noemt tussen 1812 en 1900 vier werkmeesters met de naam Lensen.[1] *Goud- en zilversmeden in Schoonhoven: 20ste eeuw* uit 2008 noemt er acht, plus nog een opvolgende weduwe, die actief waren in de 20ste eeuw.[2] Een beschrijving van de familieverbanden ontbreekt echter in deze twee publicaties. Het gaat in beide steeds over werkmeesters; dat zijn goud- en zilversmeden met een eigen 'meesterteken'. Uit het genealogisch onderzoek blijkt dat er tussen 1851 en 2024 zeventien Lensen's, verdeeld over vier generaties, als goud- en/of zilversmid in Schoonhoven actief zijn geweest. Naast de werkmeesters waren er dus ook een aantal knechten of medewerkers.

De naam Lensen

De familienaam Lensen komt in de kerkregisters, bevolkingsregisters en akten van de burgerlijke stand in verschillende varianten voor, bijvoorbeeld Lensen, Lenssen, Linssen,

[1] S.A.C. Begeer, I. Hak, L. Linhart-du Cloux, *Zilversmeden van de stad Schoonhoven, 1600-1900* (Schoonhoven 1981) nrs. 185, 186, 187, 188.
[2] R. Kappers, *Goud- en zilversmeden in Schoonhoven: 20ste eeuw, Zilvercahier 7.2* (Schoonhoven 2008) alfabetische opgave.

Lense, enz. Het betreft een patroniem; de naam betekent letterlijk ‘zoon van Lens, (Laurentius), in Limburg ‘Lins’.[3] Pas aan het begin van de 19de eeuw wordt het verplicht om een vaste spellingswijze (in dit geval: Lensen) van familienamen te hanteren. In de stamreeks in dit artikel worden de verschillende schrijfwijzen van de familienaam gebruikt.

Leut

Leut is een klein Maasdorp in de huidige Belgische provincie Limburg, op de linkeroever van de Maas, ter hoogte van de Nederlandse gemeente Urmond (afb. 1). De eerste vermelding van Leut dateert uit het jaar 1178. Het aantal inwoners in het jaar 1711 zal rond de 300 hebben gelegen. In 1816 was dit gestegen tot 598.[4]

Leut was vanaf de 13de eeuw tot de Franse Revolutie een rijks-heerlijkheid: de heer van Leut was een rechtstreekste leenman van de keizer van het Heilig Roomse Rijk.[5] Sinds de jaren ‘70 van de 20ste eeuw maakt Leut met onder andere de voormalige gemeenten Meeswijk, Vucht en Eisden deel uit van de Belgische gemeente Maasmechelen.

Afb. 2 Kasteel Vilain XIIII *(achterzijde) te Leut. https://nl.wikipedia.org/wiki/Kasteel_van_Leut*

De ligging aan de Maas is voor Leut van grote betekenis geweest. Om te beginnen heeft de Maas de wegen-structuur van Leut bepaald. Maar de grillige Maas vormde ook steeds een grote bedreiging voor deze gemeenschap. Bij tijd en wijle verlegde de rivier zijn stroombed. Hoog water betekende meestal verlies van bezit en leven. Mogelijk heeft de ligging aan de Maas ook invloed gehad op de verspreiding van allerlei besmettelijke ziekten.[6]

De meeste inwoners van Leut waren landbouwers. Daarnaast kwam het beroep van mandenvlechter (kurver) veel in deze contreien voor. De mandenmakers verkochten hun waar voornamelijk op de Maastrichtse markt.

Stamreeks Lensen. Van Leut via Haastrecht naar Schoonhoven

Generatie I.

I. Wilhelmus Linssen, geboren omstreeks 1660 – overleden 23 oktober 1694.
De oudst bekende voorvader is Willem Linssen. Hij trad op 24 februari 1686 in de St. Petruskerk van Leut in het huwelijk met Christina Jaspers (ca. 1660 – 1731). Er is geen eerder huwelijk van hem bekend, dus het is aannemelijk dat hij als volwassen twintiger circa 1660 geboren kan zijn. Omdat de naam Lensen halverwege de 17de eeuw maar sporadisch voorkomt in de kerkregisters van Leut, zou het bovendien

[3] Ensie: <https://www.ensie.nl/meertens-instituut/lens> ; J. van der Schaar, Woordenboek van voornamen (11, Utrecht/Antwerpen 1979) lemma Laurentius, Lins (limburg).
[4] NN. ‘Over de heerlijkheid Leut’, Tijdschrift Limburg, XLVI (1967).
[5] Digitaal https://nl.wikipedia.org/wiki/Leut
[6] J. Kusters, *Onsen heer … en sien volk – een geschiedenis van Leut* (Leut 1983).

mogelijk kunnen zijn dat hij elders werd geboren.[7] Uit het huwelijk van Willem en Christina zijn drie zonen geboren. Willem is op 23 oktober 1694 in Leut overleden.[8]

Uit dit huwelijk, o.a.:

2. Jasparus Lenssen, volgt II.

Generatie II

II. Jasparus Lenssen, gedoopt 8 oktober 1688- overleden 25 april 1767.
Jasper Lenssen is de tweede zoon van Wilhelmus Linssen en Christina Jaspers. Hij werd op 8 oktober 1688 in Leut gedoopt. Op 3 oktober 1714 trouwde hij in Leut met Gebelina (Gebel) Peters (1687 – 1753), dochter van Christianus Peters en Catharina Vencken. Uit dit huwelijk werden in Leut negen kinderen geboren. Zijn beroep was landbouwer, getuige een losse akte uit 1749 waarin sprake is van een stuk land dat door hem gepacht zou zijn:
'Lant uitgegeven aen Jaspar Linssen om de halfscheijt int jaer 1749. 40 roeden van de 80 in de couterwijde waer van den halven schat betaelt wort reijn: welcken halven schat betaelt is als volgt tot 1771 incluijs: den halven scat is betaelt tot 't jaer 1763 incluijs en voor 't geheel'.[9]

Ook wordt zijn naam genoemd in een akte van 15 januari 1746 in verband met het '*in bewaring geven van de onnozele Metjen Driessen aan Jaspar Lenssen*'.[10].
Jasper is op 25 april 1767 in Leut overleden.

Uit dit huwelijk, o.a.:
9. Antonius, gedoopt 5 september 1734, overleden 13 mei 1818, volgt III.

Genereatie III

III. Antonius Linsen, Teunis Linsen werd op 5 september 1734 in Leut gedoopt als negende en jongste kind van Jasper Lenssen en Gebel Peters. Zijn beroep was mandenmaker. Hij trouwde op 26 juni 1757 in Leut met Elisabeth Didden (1734 – 1795), de onwettige dochter van Mathias Didden en Margaretha Bovend'Aerdt. Uit dit huwelijk werden in Leut zeven kinderen geboren. Weduwnaar Teunis Lensen overleed op 13 mei 1818 in Leut.
Uit dit huwelijk o.a.:

1. Maria Gertrudis Lensen, gedoopt 23 juli 1758, overleden 2 april 1822.
Geertruij Lensen werd op 23 juli 1758 in Leut gedoopt; ze was de oudste van de zeven kinderen van Teunis Linsen en Elisabeth Didden. In september 1788 beviel ze in Leut van een natuurlijke zoon: Frans. Het is onbekend wie zijn biologische vader was. Geertruij Lensen bleef de rest van haar leven ongehuwd en ze overleed op 2 april 1822 in Leut, 63 jaar oud.

[7] De hypothese dat hij op 14 mei 1655 in het nabijgelegen Stokkem werd gedoopt als zoon van Petrus Lensen en Anna Wijnants kon tot nu toe helaas niet worden bewezen.
[8] Rijksarchief België – parochieregisters Leut (Maasmechelen)
[9] Rijksarchief Hasselt: schepenbank van Leut (losse stukken).
[10] Rijksarchief Hasselt: schepenbank van Leut (losse stukken).

Volgens de regels van de genealogie als (hulp-)wetenschap volgt uit een natuurlijke zoon een nieuwe familie. Deze familie begint weer met generatie-nummer I.[11]

I . Franciscus Lensen, gedoopt 11 september 1788, overleden 28 aug. 1851.
Frans Lensen is de natuurlijke zoon van Geertruij Lensen en werd op 11 september 1788 in Leut gedoopt. Ook hij was net als zijn grootvader, van beroep mandenmaker.

Ten tijde van de volkstelling in 1795/1796[12] woonde hij nog bij zijn moeder en grootvader in Leut. Hij zou echter niet in Leut blijven. Frans werd voor de Nationale Militie ingeschreven onder het nummer 111 (lichting van 1815), maar werd tot 1821 niet opgeroepen voor militaire dienst.[13]

Hij trouwde op 30 december 1821 in Schoonhoven (afb.3) met Hendrica Sieters (1786-1857). In de brief waarin zijn moeder toestemming gaf voor zijn huwelijk staat dat Frans op dat moment woonachtig is in Haastrecht[14]. In Haastrecht woonde namelijk sinds 1793 zijn oom, Casper Lensen (1763 – 1827),[15] een jongere broer van zijn moeder die eveneens mandenmaker en mandenmakersbaas was (afb. 4). Vanaf wanneer Frans in Haastrecht woonde, is helaas (nog) niet bekend. Na zijn huwelijk met Hendrica Sieters vestigde Frans zich in Schoonhoven en werd de stamvader van de Schoonhovense familie Lensen. Daarover in een volgend artikel in de *Zilver Histograaf Schoonhoven* meer.

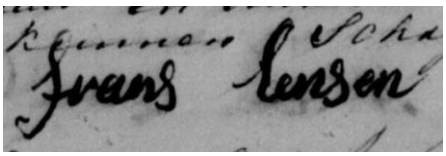

Afb. 3 Handtekening van Frans Lensen onder zijn huwelijksakte (1821).

Afb. 4. De Mandenmaker. Johannes en Caspaares Luiken (Amsterdam 1694)

[11] N. Plomp, *Genealogie* (Arnhem / Den Haag 1980) 2-5, uitg. PBNA en Centraal Bureau Genealogie. Ter toelichting: in de genealogie gaat men uit van de wettige afstamming. Met een bastaardzoon, natuurlijk of 'onecht kind' ontstaat daarom genealogisch een nieuwe familie. De natuurlijke zoon is daarin nummer I.
[12] Registre Civique Leut, 1795/1796.
[13] Rijksarchief Zuid-Holland - Burgerlijke Stand Schoonhoven – huwelijksbijlagen.
[14] Rijksarchief Zuid-Holland - Burgerlijke Stand Schoonhoven – huwelijksbijlagen.
[15] Caspar Lensen trouwde in 1794 in Haastrecht (zijn eerste huwelijk) met Adriana de Groot (ovl. 1798).

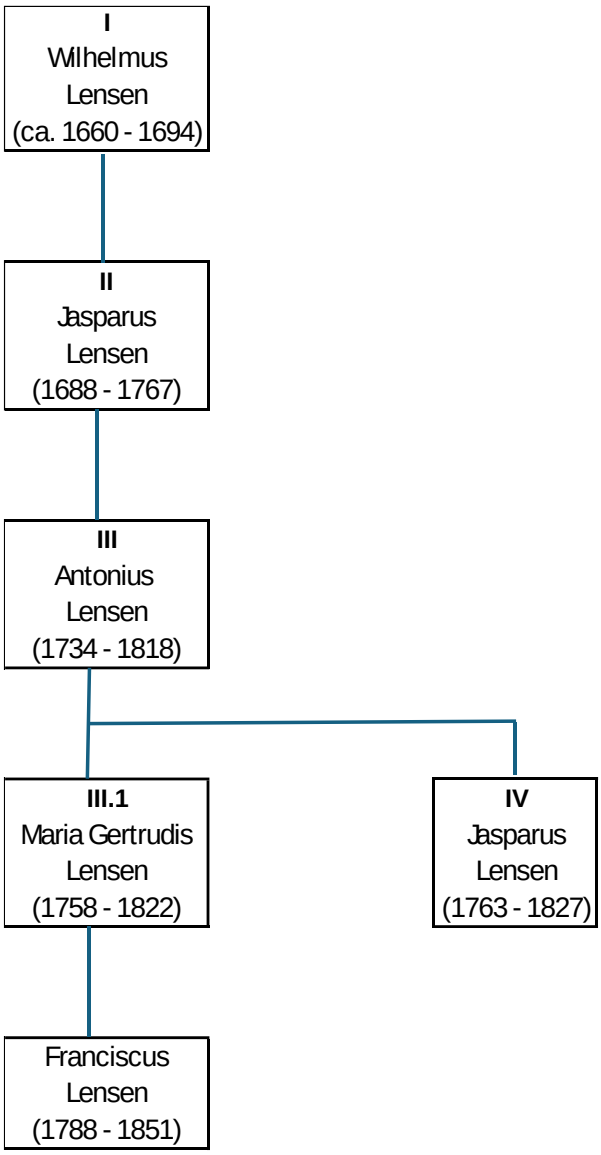

Afb. 5 Stamreeks 'Lensen', behandeld in dit artkel.

Suikerstrooilepels voor het Nederlands Zilvermuseum

Lucinda Timmermans

Onlangs ontving het Nederlands Zilvermuseum Schoonhoven een schenking van twee suikerstrooilepels (afb. 1). De twee lepels zijn identiek en in 1786 vervaardigd door zilversmid Bartholomeus Smits. Hij was werkzaam in Schoonhoven tussen 1756 en 1803. Smits werd op 19 september 1730 in Schoonhoven gedoopt als zoon van Willem Smits en Teuntje van der Plaat; hij werd er begraven op 24 okt. 1803.[1] Samen met zijn vrouw Aaltje Haalbos, met wie Smits op 23 mei 1762 in Schoonhoven trouwde,[2] woonde hij aan de Lange Wijstraat. Aaltje was de dochter van Hendrik Haalbos en Willemijntje Gilbert, gedoopt in Schoonhoven op 19 jan. 1740 en er begraven op 10 sept. 1782.[3]

Afb. 1 Twee identieke suikerstrooilepels, Bartholomeus Smits, Schoonhoven 1786. Schenking 2025, Nederlands Zilvermuseum Schoonhoven, inv. nr. 15134.a=b, gewicht circa 63 gram.

Passend in de collectie

Het Nederlands Zilvermuseum Schoonhoven verzamelt en onderzoekt zilver uit heel Nederland. Omdat Schoonhoven een van de belangrijkste productiecentra was – en nog steeds is – op het gebied van kleine, zilveren objecten, heeft het museum al een redelijk omvangrijke collectie van objecten uit deze stad, met name uit de periode na 1850. Bartholomeus Smits was ruim voor die tijd werkzaam. Van hem heeft het museum al een relatief eenvoudig uitgevoerde lepel uit 1781 en een suikerstrooilepel uit 1785. Deze laatste suikerstrooilepel is echter van een heel ander model dan de onlangs verworven set.

[1] DTB Schoonhoven, Gaarders 24 okt. 1803, pro deo.
[2] DTB Schoonhoven, Gaarders 6 mei 1762, voor beiden f. 12.0.0.
[3] DTB Schoonhoven, Gaarders 10 sept. 1782, f. 6.0.0.

Een belangrijke overweging voor de verwerving van de set suikerstrooilepels is de ensemblewaarde. Het feit dat het hier gaat om twee identieke strooilepels met dezelfde zilvermerken (afb. 2), dus bij elkaar horend, komt nog zelden voor. Een aanverwante set, eveneens met het meesterteken van Bartholomeus Smits was in 1981 te zien op de tentoonstelling 'Drie eeuwen Schoonhovens zilver', in wat toen nog het *Goud-, Zilver- en Klokkenmuseum* heette.[4] Op dezelfde tentoonstelling was van Smits nog een suikerstrooilepel te zien, die qua vorm en decoratie nauw verwant is aan de recent verworven suikerstrooilepels.[5] Vaak zijn sets verdeeld geraakt bij erfenissen of omgesmolten wanneer er geldnood was. Dat deze set na al die tijd nog bij elkaar is en in uitstekende conditie verkeert, is voor het Nederlands Zilvermuseum zeer waardevol. De schenking van deze set suikerstrooilepels is dan ook een belangrijke aanvulling op de collectie.

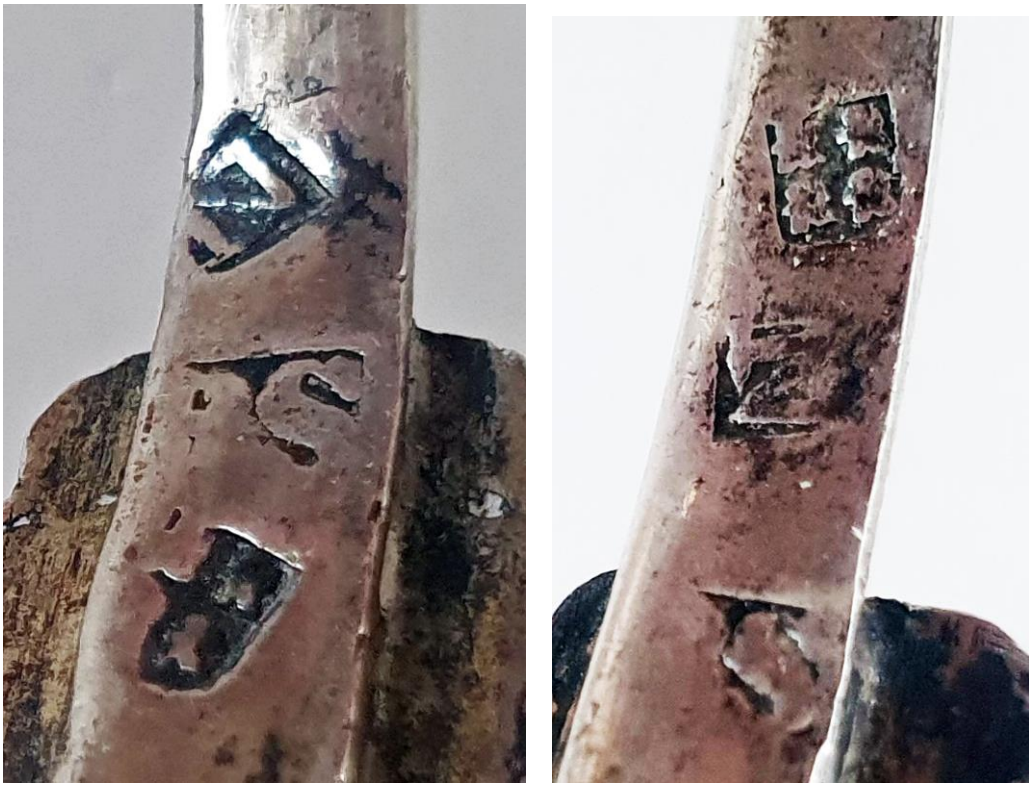

Afb. 2 De zilvermerken op de suikerstrooilepels. De merken zijn dezelfde, weliswaar in een andere volgorde. Meesterteken BS in rechthoek, Bartholomeus Smits, stadsteken Schoonhoven in schild met afgeronde voet, jaarletter N met schreven in vierkant schild = 1786. Foto's, links Gemke Jager, rechts, Nederlands Zilvermuseum Schoonhoven*, bewerkingen RKa.*

[4] S.A.C. Begeer, I. Hak, L. Linhart-du Cloux, *Zilversmeden van de stad Schoonhoven 1600-1900* (Schoonhoven 1981), cat. nr. 118, jaren 1784 en 1790.
[5] Idem, idem, nr. 119, jaar 1791.

Stamreeks van Henk de Leeuw den Bouter, zilversmid
Het ontstaan van deze dubbele familienaam

Rene Kappers

Met behulp van ‘een stamreeks’ zoekt de *Zilver Histograaf Schoonhoven* steeds antwoord op de vragen ‘wanneer kwam deze familie in Schoonhoven, waar kwamen ze vandaan, wie was ‘hun’ eerste zilversmid en waren ze al zilversmid of werden ze het hier?’ Bij een dubbele familienaam is het met een stamreeks ook mogelijk het ontstaan van deze dubbele naam te traceren.[1] In dit artikel komen beide aspecten, herkomst, ontstaan en gebruik van de dubbele naam aan het licht. Van de zilversmeden in de stamreeks wordt hun oeuvre belicht. Een geneagram biedt overzicht (afb. 19).

Generatie I

I. Willem Bouwterse (1738) / de Bouter (1739 en later), geboren onbekend waar, naar schatting omstreeks 1710, begraven Utrecht, Jacobikerk, 2 september 1773, wonend ‘in de Zandstraat bij de Waerdpoort, nalatende zijn vrouw en een mondige zoon’ (een Willem de Bouter trad samen met Elizabeth Cocq op als doopgetuige op 26 juni 1774; zie II.6), otr./tr. als ‘Willem Bouwterse, jonge man in de Geerte Steeg’, Utrecht 29 aug./ Dom kerk 17 sept. 1738, ‘Lijsbeth Cocq, jonge dochter in de Zand Straat’.[2]

Uit dit huwelijk (geen getuigen bij de dopen):
1. Willem, ged. Utrecht, Catharijnekerk 10 feb. 1739; ‘E.L. wonend in de Zandstraat’ (afb. 1), volgt II.

Afb. 1 Doopinschrijving Willem de Bouter, Utrecht, 10 feb. 1739, Catharijnakerk. HUA, 711 inv.nr. 12, p. 190.

2. Johannes, ged. Utrecht, Catharijnekerk 3 januari 1741; ‘echtelieden wonend in de Zandstraat.’
3. Gerrit, ged. Utrecht, in de Dom 30 augustus 1744; ‘echtelieden wonend in de Zandstraat.’
4. Johannes Michielse, ged. Utrecht, Jacobikerk 13 augustus 1747; ‘echtelieden wonend in de Zandstraat.’
5. Johannes, ged. Utrecht, Jacobikerk, 16 april 1752

Generatie II

II. Willem de Bouter, ged. Utrecht 10 feb. 1739 zoon van Willem de Bouter I en Lijsbeth (Elizabeth) Cock, overleden na 27 mei 1817, otr./tr. Schoonhoven 11 april/5 mei 1765 Barbera de Leeuw, jonge dochter, ‘geboren en wonende alhier, beiden f. 6.0.0’ (Gaarders Schoonhoven, hierna Ga.Sch.), gedoopt Schoonhoven 29 jan. 1737 (getuige Barbera de Leeuw en de moeder zelf),[3] begr. Schoonhoven 5 juli 1774, f. 3.0.0. (Ga. Sch.), dochter van Pieter de Leeuw en Willemina Gierstman.

[1] C.E.G. ten Houte de Lange, A.D. de Jonge, *Het dubbele namen boek* (Amsterdam 2017) 164, hierin opgenomen ‘de Leeuw den Bouter’, en geeft als stamnaam ‘de Leeuw, sinds 1815-1915’. In het hier nu voorliggende artikel blijken deze gegevens betrekking te hebben op een andere familie of familietak.
[2] HUA, DTB Utrecht, NH Huw. aangiften 1729-1782, NH Trouwen 1732-1764. Met dank aan Ferry Mol.
[3] SAMH, DTB Schoonhoven, inv. nr. 5 p. 469.

Uit dit huwelijk:
1. Elizabeth, ged. Sch. 28 nov. 1765, (vader 'Willem de Bouter junior') get. Willem de Bouter en Elizabeth Kock, begr. Sch. 9 dec. 1765 'kind van Willem de Bouter' f. 3.0.0. (Ga. Schoonhoven)
2. Elizabeth, ged. Sch. 3 mei 1767, get. Willem de Bouter en Elizabeth Kock, overl. Sch. huis nr. 294, 26 mei 1817, tr. Willem van den Berg, herbergier (1817)[4]
3. Willemina Maria, ged. Sch. 18 sept. 1768, get. Pieter de Leeuw en Willemina Gierstman
4. Pieter de Leeuw, ged. Sch. 5 aug.1770, get. Pieter de Leeuw en Willemina Gierstman (afb. 2), volgt III.
5. Johannes, ged. Sch. 26 maart 1772, get. Gerrit de Bouter en Catharina Geldoff
6. Willem, 26 juni 1774, get. Willem de Bouter en Elizabeth Kock

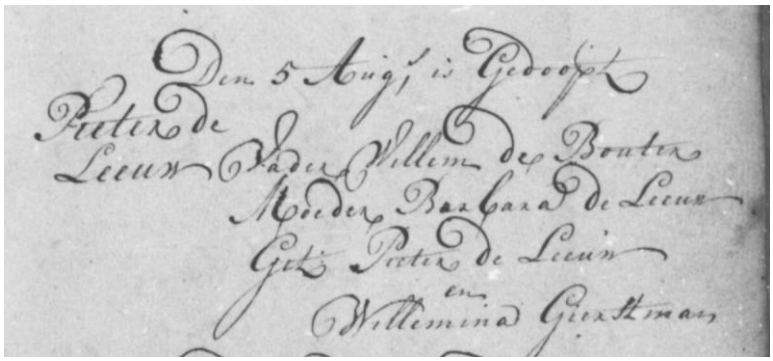

Afb. 2 Doop van Pieter de Leeuw, Schoonhoven, 5 augustus 1770. Getuigen Pieter de Leeuw en Willemina Gierstman.

Bron: DTB Sch. 6 p. 306, NL-HaNA_3.04.16.130_6.III_0049-groot

Willem de Bouter otr./tr. (2) Schoonhoven 21 oktober/6 november 1774 Lijsbet Corporaal, jonge dochter, beiden wonende alhier, voor beiden f. 6.0.0.[5] ged. Alblasserdam, 16 sept. 1736, dochter van Bastiaan Corporaal en Aaltje Cornelisdr Blom.

Uit dit huwelijk:
Willem Gerrit, ged. Sch. 18 mei 1777, get. 'Willem de Bouter, Gerrit de Bouter, Elizabeth de Bouter, geboren Kock', begraven Sch. 10 feb. 1779, 'Gerrit, kind van Willem de Bouter', f. 3.0.0. (Gaarders Sch.).

Generatie III

III. Pieter de Leeuw de Bouter, zoon van Willem de Bouter II en Barbera de Leeuw, ged. Sch. 5 aug. 1770, overl. Rotterdam 19 dec. 1848, Visschersdijk 2, 324 (afb. 5), (koren-)molenaar te Ransdorp van omstreeks 1801/1806 tot 1813, korenmolenaar te Gelkenes 1813-1821 (afb. 3 en 7), winkelier 'gedomicilieerd te Ammerstol' (1848).

Afb. 3 Molen De Pauw *in Gelkenes die Pieter de Leeuw de Bouter in de periode 1813 tot mei 1821 in eigendom had. Molen De Pauw werd in 1926 gesloopt. Bron: A. Bode, 'Molenaars in Gelkenes'. Foto: FB Molenfoto archief.*

[4] SAMH, BS Sch., Overlijden, 1817 a. 35.
[5] SAMH, Gaarders Sch. nr. 1 p. 121.

otr. Amsterdam 3 april 1795 (afb. 4) Janna (Johanna) de Ronde, ged. Haastrecht 16 juli 1775, dochter van Cornelis de Ronde en Beatrix van der Hout, getuige Pieternella Bos,[6] overl. Ammerstol 24 aug. 1847.

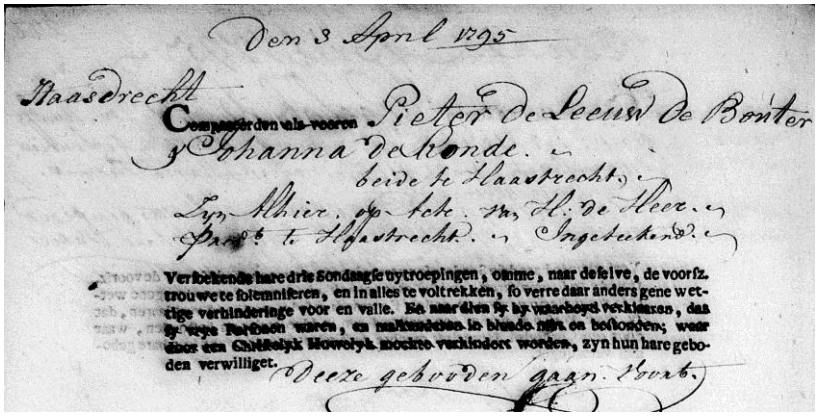
Den 3 April 1795
Haasdrecht
Comparerden als vooren Pieter de Leeuw de Bouter
y Johanna de Ronde. beide te Haastrecht.
Zyn Alhier, op Sabb. 11 Dl. de Heer. Pred.t te Haastrecht. en Ingeteekend.
Verbeekende hare drie Sondagse uytroepingen, ouime, naar de selve, de voorsz. trouwe te solemniseren, en in alles te voltrekken, so verre daar anders gene wettige verhinderinge voor en valle. En naar dien sy by maerhoyd verklaren, dan sy wyse Luijden waren, en malkanderen in bloede nyt en besloonden; waar door een Christelyk Houwelyk mochte verhindert worden, zyn hun hare gebeden verwilliget. Deese gebroeden gaan. Hoorb.

Afb. 4 Huwelijksaankondiging van 'Pieter de Leeuw de Bouter' en Johanna de Ronde, NH Amsterdam, 3 april 1795. (huwelijk te Haastrecht na drie afkondigingen)

Bron: Amsterdam DTB, Familysearch, *M994-477, Trouw. aang. 1794-1796, Ned.Hervormd, digitaal: https://genver.nl/nh/dtb0363d.htm*

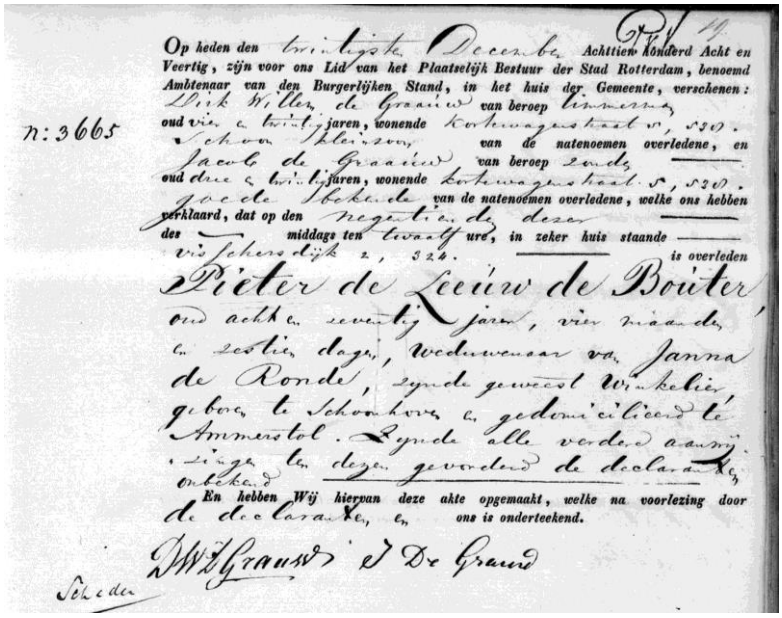
n:3665
Op heden den negentiende December Achttien honderd Acht en Veertig, zijn voor ons Lid van het Plaatselijk Bestuur der Stad Rotterdam, benoemd Ambtenaar van den Burgerlijken Stand, in het huis der Gemeente, verschenen: Ulrik Willem de Graauw van beroep timmerman, oud vier en twintig jaren, wonende Korenwagenstraat n°. 330. Johan Hendrik Sleeswijk van de natenoemen overledene, en Jacob de Graauw van beroep zonder, oud drie en twintig jaren, wonende Korenwagenstraat n°. 330. beide bekende van de natenoemen overledene, welke ons hebben verklaard, dat op den negentiende dezer des middags ten twaalf ure, in zeker huis staande en gelegen aan de Visschersdijk n°. 328. is overleden Pieter de Leeuw de Bouter oud acht en zeventig jaren, vier maanden, en zestien dagen, Wedunwenaar van Janna de Ronde, zynde geweest Winkelier, geboren te Schoonhoven en gedomicilieerd te Ammerstol. Zynde alle verdere aanwijzingen ten deze gevoegd de declaranten onbekend. En hebben Wij hiervan deze akte opgemaakt, welke na voorlezing door de declaranten, en ons is onderteekend.
W. H. Graauw J. de Graauw
Scheder

Afb. 5 Overlijdensakte van 'Pieter de Leeuw de Bouter, weduwnaar van Janna de Ronde, zijnde geweest winkelier, geboren te Schoonhoven en gedomicilieerd te Ammerstol …' overleden te Rotterdam, 19 december 1848, oud 78 jaar, 4 maanden, 16 dagen.

Bron: Rotterdam, Stadsarchief, BS Rotterdam, toeg. nr. 999-09, inv.nr. 1848F, fol. 019, akte nr. 1848.3665 overlijdensakten, akte nr. 3665.

De doopinschrijving van Pieter de Leeuw de Bouter laat zien dat Pieter met naam en toenaam vernoemd werd naar Pieter de Leeuw, zijn grootvader van moederszijde (afb. 2). Zijn trouwinschrijving in Amsterdam laat zien dat de familienaam De Leeuw de Bouter geaccepteerd en gebruikt werd (afb. 4). Zijn overlijdensakte laat zien dat hij in 1848 de naam Pieter de Leeuw de Bouter voerde en dat deze naam en toenaam in combinatie ook door de Burgerlijke Stand van Rotterdam volkomen geaccepteerd werd (afb. 5). Zijn kinderen kregen en gebruikten allen de familienaam De Leeuw Bouter of De Leeuw de(n) Bouter. De stamnaam was 'De Bouter'.

[6] SAMH, DTB Haastrecht, inv.nr. 2, p. 411.

Uit dit huwelijk (bron www.alblasserwaard-genealogie.nl hierna abw-gen):[7]
1. Willem de Leeuw Bouter, ged. Amsterdam 14 juli 1799, ovl. Groot-Ammers, 1 mei 1822, korenmolenaar te Gelkenes, trouwde 1820 Jansje (Jannigje) van der Bas, geb./ged. Gelkenes 19/23 feb. 1800, dochter van Johannes van der Bas en Betje Kok.
2. Barbera de Leeuw Bouter, geb. Ransdorp 30 okt. 1806, overl. Bergambacht 11 jan. 1843, tr. Ammerstol 3 feb. 1829 Pieter de Vos, zoon van Teunis de Vos en Jaapje de Bruijn.
3. Pieter de Leeuw den Bouter, geb./ged. Ransdorp 19 mei/9 juni 1811, overl. Groot-Ammers 6 nov. 1837, volgt IV.
4. Johanna Catharina de Leeuw den Bouter, geb. Groot-Ammers 14 dec. 1813, overl. Bergambacht 14 juli 1862, tr. Ammerstol 16 dec. 1838 Willem Stigter, zoon van Jan Stigter en Jannigje Zane.
5. Cornelis de Leeuw den Bouter, geb. Groot-Ammers 13 april 1819 (afb. 6), overl. Groot-Ammers 13 mei 1821.

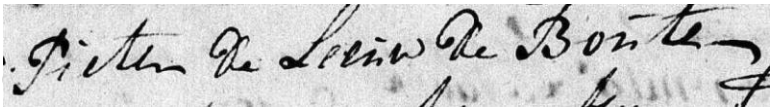

Afb. 6 Ondertekening geboorteakte van zoon Cornelis III.5, Groot Ammers 13 april 1819.

Generatie IV

IV. Pieter de Leeuw den Bouter, geb./ged. Ransdorp 19 mei/9 juni 1811, zoon van Pieter de Leeuw de Bouter III en Janna de Ronde, grutterskneckt, koopman, overl. Groot-Ammers 6 nov. 1837, tr. Groot Ammers 11 juni 1836 Cornelia Verheul, geb. Giessendam 30 april 1811, dochter van Dirk Verheul en Annigje Jacobsdr Verschoor, overl. Hardinxveld 5 mei 1884.

Uit dit huwelijk (abw-gen):
1. Pieter, geb. Groot-Ammers 21 dec.1836, overl. Groot-Ammers 28 mei 1837.
2. Pieter, geb. Bergambacht 21 jun 1838, overl. Hardinxveld 13 mei 1882, volgt V.
3. Cornelia, geb. Ammerstol 1838, overl. Hardinxveld 30 juni 1909.

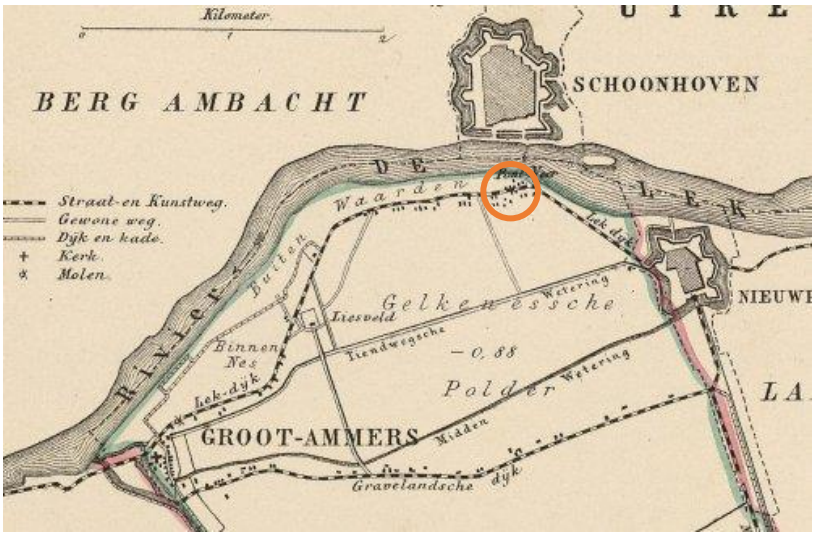

Afb. 7 'Kuijperkaartje' van de Gemeente Groot Ammers waar Nieuwpoort en Gelkenes onder vielen. In de periode 1812 tot 1817 viel Groot-Ammers gemeentelijk onder Nieuwpoort. Gelkenes is het dorp of buurtschap bij het Schoonhovense veer aan de andere oever van de Lek. Molen van Gelkenes, in rode cirkel.

Cartograaf Jacob Kuijper, uitg. Hugo Suringar (Leeuwarden 1866).

[7] A. Bode, *De Leeuw den Bouter: korenmolenaars in Gelkenes*, (z.p. 2018) digitaal: https://geschiedenisalblasserwaard.wordpress.com/2018/03/01/de-leeuw-den-bouter/ ;
Van generatie III tot en met VI is deels dankbaar gebruik gemaakt van de gegevens die gepubliceerd zijn op www.alblasserwaard-genealogie.nl.

Generatie V

V. Pieter de Leeuw den Bouter, geb. Bergambacht 21 juni 1838, zoon van Pieter de Leeuw den Bouter IV en Cornelia Verheul, overl. Hardinxveld 13 mei 1882, tr. Hardinxveld 2 juli 1859 Pieternella den Breejen, geb. Waddinxveen 1840, dochter van Leendert den Breejen en Soetje Jacobsdr de Kok, overl. Hardinxveld 11 okt. 1861.

Uit dit huwelijk (abw-gen.):
1. Cornelia, geb. Hardinxveld 18 jan. 1860, overl. Hardinxveld 6 nov. 1889.
2. Lena, geb. Hardinxveld 28 juni 1861, overl. Hardinxveld 15 nov. 1861.

Pieter de Leeuw den Bouter tr. (2) Hardinxveld 14 dec. 1861 Teuntje Klop, geb. Hardinxveld 8 aug. 1836, dochter van Jan Klop en Metje Johannesdr Gelderblom, overl. Hardinxveld 7 maart 1878.

Uit dit huwelijk (abw-gen):
1. Pieter, geb. Hardinxveld 12 nov.1862, overl. Ammerstol 24 maart 1937, tr. Hardinxveld 14 dec 1861 Josina van Zanen, geb. Bergambacht 30 aug.1864, overl. Ammerstol 23 dec. 1934 (niet in BS gevonden).
2. Jan Arie, geb. Hardinxveld 24 mei 1864, overl. Utrecht 20 feb. 1940, volgt VI.
3. Metje, geb. Hardinxveld 19 okt.1865, tr. (1) Hardinxveld 27 maart 1886 Kors Blokland, tr. (2) Hardinxveld 9 nov. 1890 Willem Muilwijk.
4. Arie, geb. Hardinxveld 25 aug. 1867, overl. Hardinxveld 19 okt. 1873.
5. Willem, geb. Hardinxveld 26 okt. 1869, overl. Hardinxveld 10 okt. 1873.
6. Adriana, geb. Hardinxveld 29 juli1874, overl. Bergambacht 30 okt. 1928, tr. Bergambacht 24 feb. 1893 Johannes de Bruijn, zoon van Willem de Bruijn en Jannigje Groen.
7. Arie, geb. Hardinxveld 2 aug. 1876, overl. Rotterdam 31 juli 1947, tr. Hardinxveld 14 dec. 1861 Anna Dubbeldam, geb. Ammerstol 24 okt. 1877, dochter van Marinus Dubbeldam en Hermina de Jong, overl. Hardinxveld 13 mei 1882.

Generatie VI

VI. Jan Arie de Leeuw den Bouter, geb. Hardinxveld 24 mei 1864, zoon van Pieter de Leeuw den Bouter V. en Teuntje Klop, visser (1909), schipper, fabrieksarbeider, pakhuis-knecht (1921), overl. Utrecht 20 feb. 1940, tr. Nieuwpoort 8 maart 1888 Elizabeth Schoenmakers, geb. Groot Ammers 7 sept. 1864, dochter van Johanna Maria Schoenmakers, overl. Schoonhoven 17 mei 1934.

Uit dit huwelijk (afb. 9): (abw-gen, Bev. Reg. en BS Schoonhoven)
1. Pieter, geb. Nieuwpoort 4 juli 1888, arbeider, tr. Ameide 30 jan. 1914 Teuntje de Lange, geb. Ameide 31 okt. 1889.
2. Cornelis, geb. Nieuwpoort 19 mei 1890, arbeider, tr. Langerak 11 aug. 1910 Arigje Roest, geb. Nieuwpoort 13 april 1890.
Woonden Schapenstraat 6, Scheepmakershaven 30, Havenstraat 12, Scheepmakershaven 18, Korte Dijk 25. Vertrokken naar Rotterdam 22 jan. 1925.
3. Teuntje, geb. Nieuwpoort 7 sept. 1891, overl. Groot-Ammers 17 juni 1892.

4. Teuntje, geb. Groot-Ammers 9 juni 1893, tr. Schoonhoven 14 mei 1919 Jacob de Jong, geb. Willige Langerak 1 jan. 1891, zoon van Pieter de Jong en Janna Trapman.[8]
5. Johanna Maria, geb. Groot-Ammers 18 okt. 1894, tr. Sch. 26 jan. 1921 Jan van der Dussen zoon van Johanna Pieternella van der Dussen.
6. Arie Willem, geb. Groot-Ammers 4 jan. 1897, zilversmid te Schoonhoven, na 1924 kruidenier in 's-Gravenhage, tr. Sch. 13 juli 1921 Jacoba Margaretha de Zeeuw, geb. Sch. 11 maart 1895, dochter van Arie de Zeeuw (los werkman 1895) en Janna Maria Hol. Het gezin woonde 1e Olivier van Noortstraat 32, Oude Singel 76; vertrok 19 april 1924 naar 's-Gravenhage, Hoefkade 22. Hij werd daar winkelier en kruidenier.
7. Teuntje Jacoba, geb. Groot-Ammers 14 feb.1900, overl. Sch. 8 nov. 1940, tr. Sch. 12 nov. 1930 Daniel de Vaal, geb. Sch. 9 dec. 1898, kleermaker, zoon van Jacob de Vaal en Johanna Stigter.[9]
8. Teunis, geb. Groot-Ammers 21 april 1902, zilversmid te Schoonhoven, medewerker bij *Arie Pluut*, later bij *De Leeuw den Bouter en den Oudsten*, tr. Sch. 26 mei 1926 Maria van Geelen, geb. Sch. 13 mei 1902, dochter van Teunis Johannes van Geelen en Adriana Spieringhoek. Woonden Havenstraat 7, Koestraat 42, Havenstraatsewal 40, Oude Singel 98.
9. Metje, geb. Groot-Ammers 14 april 1904, overl. Groot Ammers 6 april 1906.
10. Jan Arie, geb. Groot-Ammers 11 maart 1906, zilversmid in Schoonhoven, medewerker bij *De Leeuw den Bouter en den Oudsten* (afb. 8), tr. Sch. 9 sept. 1931 Willemijntje Jacoba Hellenthal, geb. Haarlem 11 dec. 1908, dochter van Daniel Hellenthal en Geertruida Hazevoet. Woonden Olivier van Noortstraat 29, Korte Dijk 50, Stadhuisstraat 3.

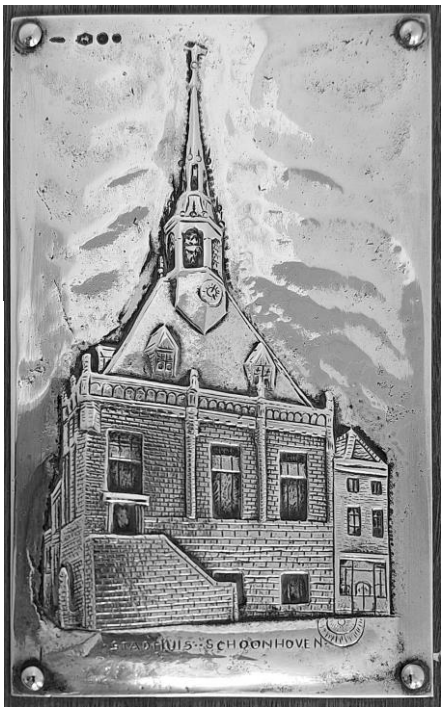

Afb. 8 Jan Arie de Leeuw den Bouter jr. (VI.10), geciseleerde plaquette van het stadhuis te Schoonhoven, zilver op hout, meesterteken 8913 (LdB3 in zeskant; is van De Leeuw den Bouter & Den Oudsten), kantoorteken Schoonhoven, jaarletter 'r' in rond contour = 1977, gehalte 835/000 . Achterzijde gesigneerd in potlood: 'Gemaakt door Jan Arie de Leeuw den Bouter, 1977'. Afm. ca. 15 x 7 cm. Collectie Rikkoert Edelambachtshuijs Schoonhoven, inv. nr. 901. Foto RKa.

11. Metje Elizabeth de Leeuw den Bouter, geb. Groot-Ammers 20 jan. 1908.
12. Hendrik de Leeuw den Bouter, geb. Groot-Ammers 17 aug.1909, zilversmid te Schoonhoven, volgt VII.
13. Elizabeth de Leeuw den Bouter, geb. Schoonhoven 16 juli 1911.

Het gezin van Jan Arie de Leeuw den Bouter (senior) en Elizabeth Schoenmakers kwam met tien kinderen (1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12) op 24 december 1909 vanuit Groot-Ammers naar Schoonhoven. Hun jongste dochter Elizabeth, werd in Schoonhoven geboren. Jan Arie was in 1909 visser. Het gezin woonde Havenstraat 9, 19 en 54.

[8] Digitaal: NL-GdSAMH_1064_24_BS-Huwelijk_Scho_1913-1922_#0139
[9] Digitaal: NL-GdSAMH_1064_25_BS-Huwelijk_Scho_1923-1932_#0538

Afb. 9 v.l.n.r. Het gezin van Jan Arie en Elizabeth de Leeuw den Bouter-Schoenmakers, ter gelegenheid van hun 40-jarig huwelijk in 1928. Staand, Elizabeth 13, Cornelis 2, Johanna Maria 5, Hendrik 12, Metje Elizabeth 11, Jan Arie 10, Teuntje Jacoba 7, Teunis 8. Zittend, Arie Willem 6, vader Jan Arie sr. Teuntje 4, moeder Elizabeth Schoenmakers, Pieter 1 (met volgnummers uit de genealogie).
Foto T.W. van den Houten, Schoonhoven.

Generatie VII

VII. Hendrik de Leeuw den Bouter (afb. 10), geb. Groot-Ammers 17 aug. 1909, zoon van Jan Arie de Leeuw den Bouter VI. en Elizabeth Schoenmakers, zilversmid, overl. Schoonhoven 23 okt. 1998, tr. Nieuwpoort 3 feb. 1937 Teuntje Monteban, geb. Nieuwpoort 19 juni 1913, dochter van Hendrik Monteban (visser, vishandelaar, pachter voetveer Nieuwpoort (1923), veerman Reederij op de Lek),[10] en Maria van 't Hoog.
Het gezin woonde Havenstraatse Wal 37 en 2F.

Afb. 10 Hendrik de Leeuw den Bouter, 1909-1998, zilversmid. Foto: Vermeulen, Den Haag.

Uit dit huwelijk (afb. 14):[11]

1. Jan, geb. Sch. 1938
2. Henk, geb. Sch. 19 april 1943. Volgt VIII.
3. Ellie, geb. Sch. 1945

Hendrik kreeg zijn opleiding tot zilversmid aan de Vakschool Schoonhoven (dagschool) 1921-1925 (afb. 11). Een extra jaar opleiding werd betaald door zijn werkgever, *Zilverfabriek H. Hooijkaas*.

[10] E.A.N. Kon, H. Doorn, 'Bijdrage tot de genealogie van de tak Langerak-Nieuwpoort van een uit Gorinchem afkomstig geslacht Montauban/Monteban', in: *De Stede Nieuwpoort* 6 (Nieuwpoort 1999) 178-198, ald. 187.
[11] Om redenen van privacy (AVG) worden in deze generatie geen nadere details vermeld, of beperkt en met toestemming.

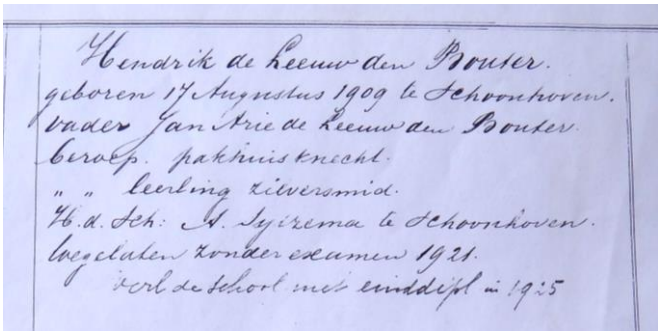
Hendrik de Leeuw den Bouter.
geboren 17 augustus 1909 te Schoonhoven.
vader Jan Arie de Leeuw den Bouter.
beroep. pakhuisknecht.
" " leerling zilversmid.
H.d. Sch: A. Sytsema te Schoonhoven.
toegelaten zonder examen 1921.
verl de school met eindexpl in 1925

Afb. 11 Inschrijving van Hendrik de Leeuw den Bouter, aan de Rijksvak- en Kunstnijverheidsschool *te Schoonhoven, later 'de Vakschool'. 'Leerling zilversmid, toegelaten zonder examen 1921, verl(iet) de school met eindpl(oma) in 1925.'*

Uit: Stamboek van Leerlingen Dagschool, *p. 23.*
Collectie: Henk de Leeuw den Bouter.

Hendrik werkte bij Hooijkaas van 1921 tot 1946. Daarna ging hij in 1946 met Dirk den Oudsten een compagnonschap aan onder de naam *Firma De Leeuw den Bouter & Den Oudsten* (afb. 12). De producten werden een klassiek Schoonhovens assortiment (afb. 13). De werkplaats kwam één jaar in de Appelstraat; daarna werd een fabriek aan de Havenstraatsewal 23 gevestigd. Dirk den Oudsten ging erboven wonen met uitgang op Havenstraat 80.

In 1984 werd het compagnonschap beëindigd. De zoon van Dirk den Oudsten, Gerard den Oudsten, zette het bedrijf voort; Hendrik de Leeuw den Bouter stopte.

Hendrik had daarnaast ook een eigen werkplaats in/onder zijn woning Havenstraatse Wal 2F. De werkplaats was in de lengte uitgegraven over de helft van de oorspronkelijke kruipkelder. De uitgegraven grond werd op de andere helft van de kelder gelegd.

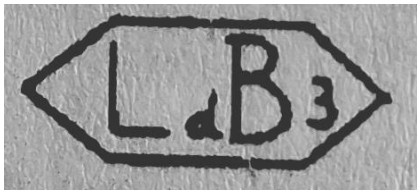

Afb. 12 Meesterteken 8913, H. de Leeuw den Bouter & D. den Oudsten, geldig van 14 juni 1946 tot 6 juni 1984. Bron: VT-boek 2003.

Afb. 13 Fa. De Leeuw den Bouter & Den Oudsten, zilveren pillendoos met voorstelling 'Nachtwacht', mt. 8913, ktt. M = Schoonhoven, jrl. m=1972.
Catawiki 2022, nr. 56766871.

Afb. 14 Familiefoto ter gelegenheid van 40-jarig huwelijksfeest, 3 feb. 1977. Uiterst rechts, het echtpaar De Leeuw den Bouter-Monteban. Hun kinderen: 1. Jan de Leeuw den Bouter, 2. Ellie de Leeuw den Bouter, 3. Henk de Leeuw den Bouter. Onbekende fotograaf.

Afb. 15 'Ode aan mijn vader', *alias de* 'Suikerscheppenvaas'. *Links, de vaas, rechts bovenaanzicht. Henk: 'In de zilverfabriek van mijn vader werden vele duizenden 'oudhollandse' suikerscheppen gemaakt. Met 40 nagegoten scheppen en stelen maakte ik deze vaas als 'ode aan mijn vader'.'* Inzending en nominatie voor de Schoonhoven Silver Award 2006 'Pronkstuk in Zilver', Stichting Zilverkunst, *Schoonhoven, Catalogus p. 28.*

Generatie VIII.

VIII. Henk de Leeuw den Bouter, geb. Schoonhoven 19 april 1943, zoon van Hendrik de Leeuw den Bouter VII. en Teuntje Monteban. Goud- en zilversmid in Schoonhoven, eerst bij zijn vader en sinds 1971 zelfstandig, van 1973 tot 2001 ook docent aan de Vakschool.

Afb. 16 Meesterteken Henk de Leeuw den Bouter nr. 8936, geldig sinds 1971. Bron: VT-boek 2021.

Henk liep stage bij het vermaarde ontwerp-duo, de goud- en zilversmeden Gijs Bakker en Emmy van Leersum in Amersfoort. Na de stage werkte hij ook verder bij hen.[12] Vanaf 1971 was Henk zelfstandig in Schoonhoven met een eigen meesterteken.

Het oeuvre van Henk de Leeuw den Bouter omvat zilveren sieraden en grootwerk, veelal in strakke geometrische vormen. Een bekend ontwerp is de zilveren kegelvorm die in diverse combinaties gemaakt werd tot kegelarmbanden, kegelringen en kegelcolliers (afb. 17).

Bij de eerste editie van de *Schoonhoven Silver Award* in 2001/2002 met als thema 'Zilver als Water', werd zijn inzending genomineerd en opgenomen in de tentoonstelling met de titel '*Touch Me*'.[13] De 100 bewegelijk aaneen geklonken zilveren waterdruppels zijn als schaal later ook bekend geworden als de '*Druppelschaal*' (afb. 18). Het kleuren van metalen is een techniek waarmee werk van Henk ook bekend werd. Zijn rode scharnierende kandelaar van zilver en gekleurd aluminium was de inzending die genomineerd werd voor de 14de *Silbertriennale* in Hanau in 2004. De tentoonstelling was in in zeven verschillende musea te zien waaronder in Schoonhoven.[14] De gekleurde kandelaar werd als exemplarisch opgenomen in het *Zilver Lexicon* (afb. 17).[15]

Een bijzondere creatie was '*Ode aan mijn vader*' uit 2006, samengesteld uit 40 suikerscheppen, een oorspronkelijk standaard artikel uit de fabriek van Henk's vader (afb. 15).

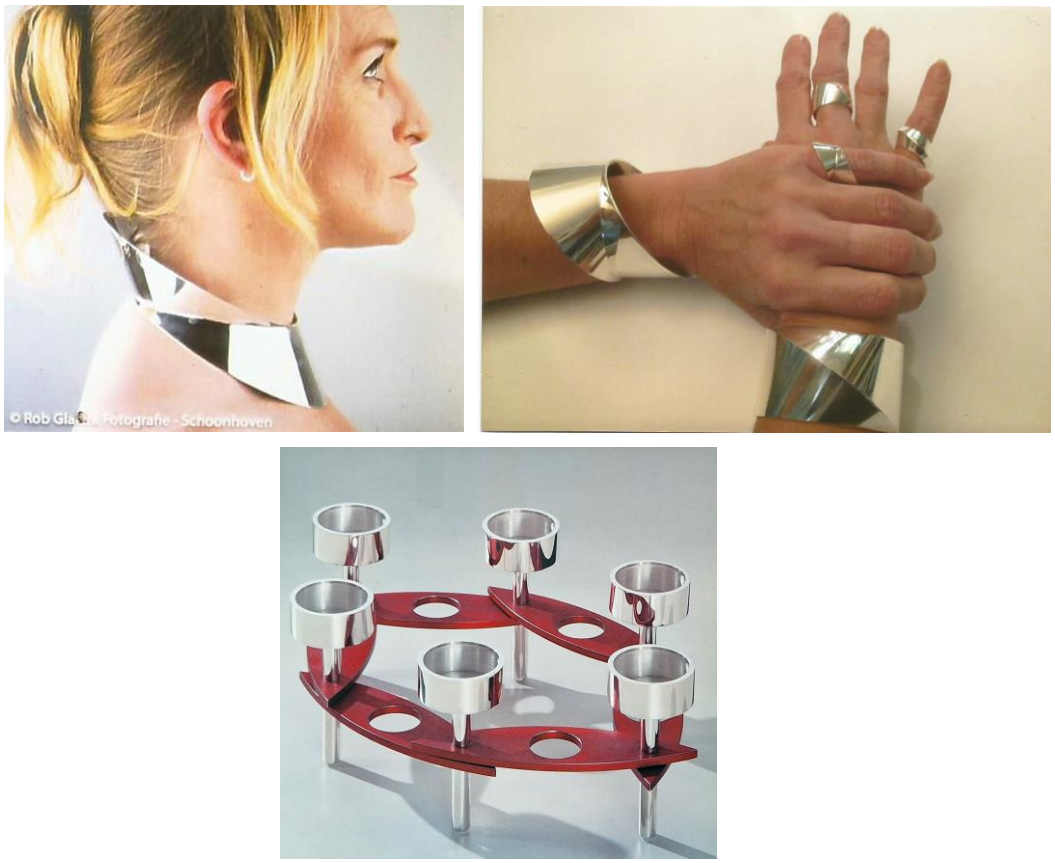

Afb. 17 Uit het oeuvre van Henk de Leeuw den Bouter. Boven, links, kegelcollier, rechts kegelarmbanden, kegelringen, diverse jaren. Onder: rode scharnierende kandelaar van zilver en geanodiseerd gekleurd aluminium, 2002. Foto's Rob Glastra.

[12] D. Molenaar, 'Henk de Leeuw den Bouter. Een interview', *Zilver Histograaf Schoonhoven* 5 (2025) 33.
[13] Stichting Zilverkunst, Catalogus *'Zilver als Water'* (Schoonhoven 2002) 34; *Zilver Histograaf Schoonhoven* 5 (2025) omslagfoto.
[14] Catalogus, *14. Silbertriennale 2004*, Deutsches Goldschmiedehaus Hanau, 6 Juni - 29 Aug. 2004; *Nederlands Goud-, Zilver en Klokkenmuseum* Schoonhoven, 26 juli-18 sept. 2005.
[15] J. Luijt, *Het Zilverlexicon voor Nederland en België* (Zwolle 2006) 158.

Tot besluit

De dubbele familienaam is ontstaan door de vernoeming van een zoon naar de grootvader van moederszijde: Pieter de Leeuw de Bouter, gedoopt Schoonhoven 5 augustus 1770. Zie generatie II van deze stamreeks, Willem de Bouter. De stamnaam is dus ‘de Bouter’. De dubbele naam ‘de Leeuw de Bouter’ werd met Pieter’s huwelijksinschrijving in Amsterdam op 3 april 1795 bestendigd en tot heden door zijn nakomelingen als de familienaam gebruikt.

De plaatsen van herkomst in deze stamreeks zijn omstreeks 1710 Utrecht, 1765 Schoonhoven, 1801/1806 Ransdorp, 1813 Gelkenes, 1848 Ammerstol, 1860 Hardinxveld, 1888 Nieuwpoort en Groot Ammers, 1909 Schoonhoven. Ook deze familie kwam dus kort gezegd ‘van de overkant’, met een ander beroep. Zilversmid werden ze pas in Schoonhoven.

In deze stamreeks van acht generaties (afb. 19) staan in totaal vijf zilversmeden. Twee werden ‘werkmeester’ in Schoonhoven met een eigen meesterteken: generatie VII en VIII. Werkmeester is de naam die de Waarborg gebruikt voor een zelfstandig werkende zilversmid met een eigen meesterteken. Hendrik (generatie VII) werkte in compagnonschap met Dirk den Oudsten, maar had ook een eigen werkplaats in/onder zijn woning Havenstraatsewal 2F. Henk (generatie VIII) werkte in aanvang bij het vermaarde ontwerp-duo Gijs Bakker en Emmy van Leersum, en vanaf 1971 zelfstandig in Schoonhoven met een eigen meesterteken. Tegelijkertijd was Henk de Leeuw den Bouter vanaf 1973 ook docent aan de Vakschool te Schoonhoven.

Gedefinieerd in de onderzoeksthema’s van de *Zilver Histograaf Schoonhoven* hebben we bij de zilversmeden van doen met een ‘gezinsbedrijf’: slechts twee generaties vader(s) en een zoon die werkzaam zijn in het vak, zonder voorgeslacht in het vak, en zonder (klein-) kinderen in het vak in Schoonhoven.

Jan Arie de Leeuw den Bouter VI, geboren Hardinxveld 24 mei 1864, zoon van Pieter de Leeuw den Bouter en Teuntje Klop, kwam in 1909 naar Schoonhoven. Hij was toen visser van beroep. Hij is de ‘stamvader’ van de zilversmeden in deze familie; vier zonen van hem en later één kleinzoon werden zilversmid in Schoonhoven.

Opmerkelijk is het verschil tussen het oeuvre van Hendrik de Leeuw de Bouter en zijn zoon Henk ondanks dat zij beiden zijn opgeleid aan de Vakschool in Schoonhoven: Hendrik vanaf 1921 en Henk vanaf 1967. De eerste maakte fabrieksmatig uitsluitend ‘klassiek’ Schoonhovens zilverwerk terwijl zoon Henk strakke sieraden maakte en maakt, veelal in geometrische vormen, in kleine serie of *limited edition*. Henk’s grootwerk is ook gemaakt in unica en *limited edition*, en kent dezelfde vormentaal waarbij naast zilver ook andere metalen als aluminium en titanium worden toegepast.

Afb. 18 Henk de Leeuw den Bouter, zilveren broche, 2010.

Brochure Gilde Sint Eloy 2010. Foto Rob Glastra.

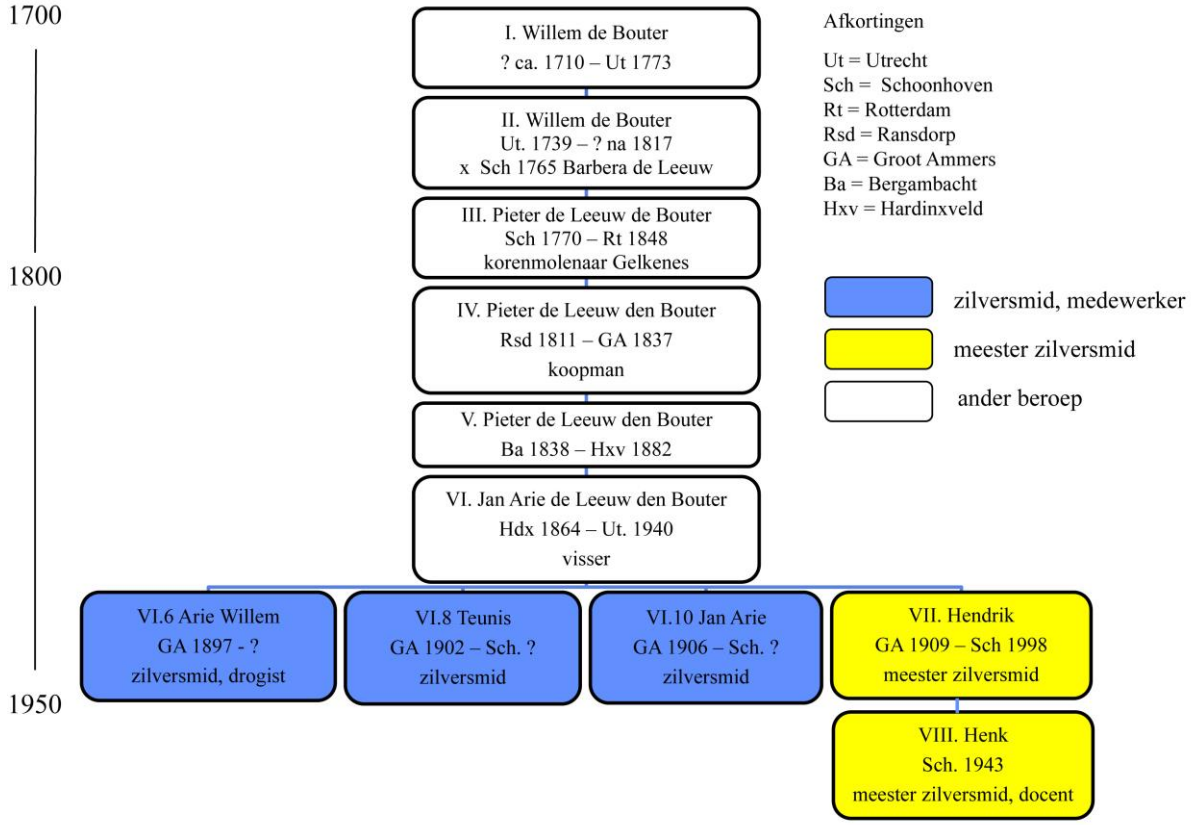

Afb. 19 Geneagram van de stamreeks van Henk de Leeuw den Bouter.

Zilver Histograaf Schoonhoven

Colofon 2025

De *Zilver Histograaf Schoonhoven* is een digitaal historisch periodiek over ‘de geschiedenis van de 1000 Meesters die het deden en doen, hun werk en hun stad.’ De publicaties zijn wetenschappelijk verantwoord: zorgvuldig, eigen werk, controleerbaar, betrouwbaar, onpartijdig en onafhankelijk. Afleveringen verschijnen regelmatig, in *open access*, via de gelijknamige website www.ZilverHistograaf.nl .

De Zilver Histograaf Schoonhoven verschijnt onder auspiciën van het *Schoonhovens Goud- en Zilversmidsgilde Sint Eloy*. Het verschijnt in *open access*, gratis toegankelijk voor iedereen, op het *worldwide web*. De website biedt de afleveringen aan. Er is tevens een ‘Zilver Schatkamer’ of *repository* waarin elders reeds verschenen publicaties over de geschiedenis van Schoonhoven als Zilverstad bijeen gebracht zijn.

Abonneren is gratis. Opgeven, wijzigingen en afzeggen kan/moet men zelf doen op de website van de Zilver Histograaf Schoonhoven, www.zilverhistograaf.nl

Abonnees worden per email geïnformeerd over het verschijnen van nieuwe afleveringen. De Zilver Histograaf Schoonhoven wordt, desgewenst, gratis digitaal aangeboden aan de leden van geïnteresseerde historische verenigingen, geïnteresseerde ‘vrienden van’ de diverse Nederlandse musea met een edelmetaalcollectie.

Publicaties: Aangeboden artikelen worden *peer reviewed* door de (gast-) redacteuren. Het auteursrecht blijft berusten bij de auteurs.

Artikelen en/of **kopij** kunnen worden aangeboden bij het secretariaat van de redactie: redactie@zilverhistograaf.nl. Alle bijbehorende afbeeldingen die niet gemaakt zijn door de auteur, dienen vrij van rechten aangeboden te worden. De Zilver Histograaf Schoonhoven, i.c. de Stichting HEK, aanvaardt in deze geen enkele aansprakelijkheid.

Richtlijnen voor auteurs: www.ZilverHistograaf.nl /richtlijnenauteurs.

Redactie

Rene Kappers, hoofdredacteur	rene.kappers@live.nl
Loek van der Kolk, redactiesecretaris	redactie@zilverhistograaf.nl
Gemke Jager, redactielid	info@gemkejager.nl
Cristel Stolk, redactielid	c.stolk@samh.nl
Ferry Mol, redactielid	ferrymol4@gmail.com
Rob Glastra, fotograaf, erelid	info@glastrafoto.nl
Max de Ruijter, webmaster	max@roaxdesign.com

Vormgeving: Roax Design, Schoonhoven
Covers: Ton van Velsen, Bussum

ISSN: 2772-4867

De Stichting HEK, Historische Encyclopedie Krimpenerwaard, is de rechtspersoon die de uitgever is van de *Zilver Histograaf Schoonhoven*.

Bestuur Stichting HEK

Han Goutier, voorzitter	info@nederlandje.nl
Gemke Jager, secretaris	info@gemkejager.nl
Henk van Zandwijk, penningmeester	henkvanzandwijk1949@gmail.com
Rene Kappers, lid	rene.kappers@live.nl

Dank aan onze sponsors van 2025
‘Zilverstad: dat onderscheidt ons van de rest’

RIKKOERT JUWELIERS

GILDE ST. ELOY

MARJON edelsmederij MK KAPPERS schoonhoven

RIKKOERT JUWELIERS EDELambachtshuys

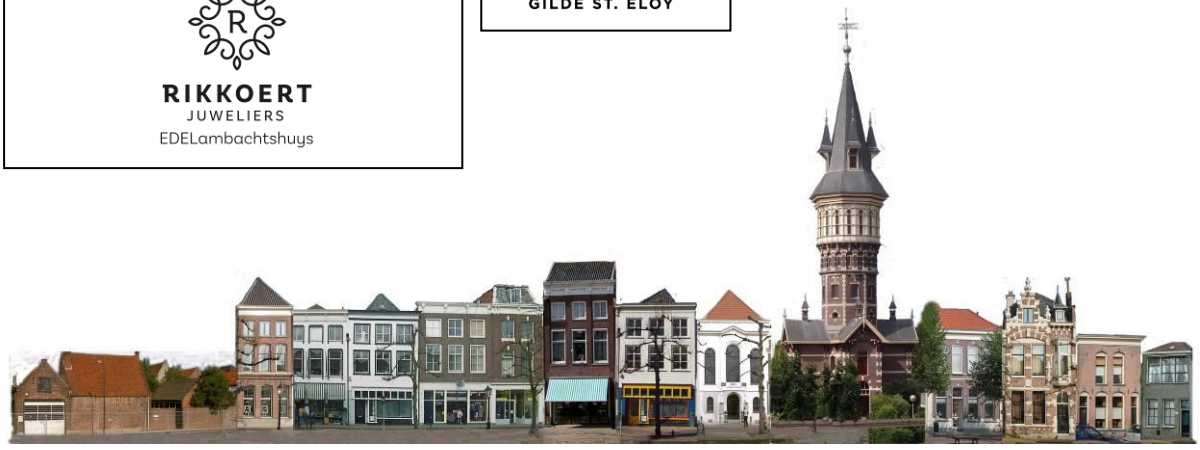

Panorama van de Zilverstad *

POORT JUWEEL

Herens & Herens daar waar het sieraad begint

Taxatiebureau Drs. G.J.W. Hamel, FGA

HOTEL RESTAURANT BELVEDERE

DE VAAL

Atelier Q

Panorama van de Zilverstad, adressen v.l.n.r. Havenstraat 49, 47a, Haven 69, Haven 64, 66, 68, 70, 54, 66, 13, Bij de Watertoren, Haven 7, 61, Nes 22, Scheepmakershaven 30. Werkplaats/huis van: Zilverfabriek A. Mesker & Zn, Zilverfabriek P. van Oostrom & Zn, Pieter van Sonsbeek, Artis Causa (Huub Rogier, Gabri Schumacher)/Jan Ariensz, Willem Littel Wmz, Gillis Grevink, Jacob Kooiman AGz/Andries Graves Kooiman, Adrianus Kuijlenburg Jz, Rikkoert Edelambachtshuys, Paul de Vries/Wouter van Balen/Titiaan de Geer, Juwelier Rikkoert, Jacob G.J. Niekerk, F. Edeling, H.C. Daudt. Foto's en Collage RKa.